

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 2.5.2007
KOM(2007) 162 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

Rapport om handlingsplanen för miljöteknik (2005-2006)

[SEK(2007) 413]

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

Rapport om handlingsplanen för miljöteknik (2005-2006)

(Text av betydelse för EES)

De vetenskapliga rönen är nu entydiga: Klimatförändringarna är ett allvarligt globalt hot, som kräver brådskande globala åtgärder... om vi inte gör något nu kan de totala kostnaderna och riskerna kopplade till klimatförändringarna komma att öka till 20 % av BNP eller mer¹.

The Stern Review, 2006

Människans verksamhet innebär nu en sådan påfrestning på jorden att vi inte längre kan ta för givet att planetens ekosystem skall klara att försörja kommande generationer... 60 % av världens ekosystemtjänster har försämrats eller används på ett ohållbart sätt...²

Förenta nationernas Millennium Ecosystem Assessment, 2005

Mänsklighetens ekologiska fotavtryck överstiger nu jordens kapacitet att återskapa resurser med omkring 25 %.... Vi har överskridit jordens förmåga att klara vår livsstil de senaste 20 åren och vi måste sluta. Vi måste se till att vår konsumtion är i jämvikt med den naturliga miljöns kapacitet att återskapa resurser och absorbera vårt avfall. Om vi inte gör det riskerar vi bestående skador³

Världsnaturfonden, Living Planet Report, 2006

1. MILJÖINNOVATION FÖR TILLVÄXT, SYSSLSÄTTNING OCH MILJÖ

Miljöhoten allt större

Miljöhoten blir allt större – och de växer snabbare än vad man ursprungligen trott. Vi kan fortfarande göra något åt dessa hot – om vi handlar nu. Det krävs systematiska och sammanhängande åtgärder både på EU-nivå och globalt. Frågan är hur vi kan agera på effektivast möjliga sätt och hur vi kan göra det i tid? Vi *kan* göra det på ett sätt som upprätthåller den ekonomiska tillväxten. Om vi använder rätt verktyg för att främja *innovation* kan vi klara de utmaningar som vi står inför. Europa har goda förutsättningar för att leda denna utveckling.

¹ Stern Review: the Economics of Climate Change.

² Millennium Ecosystem Assessment.

³ Living Planet Report 2006.

Miljöinnovation ger lösningar och möjligheter

För att komma vidare måste vi ändra våra industriella processer, produkter och företagens arbetsmetoder. Vi behöver miljöinnovation och miljöteknik⁴ för att få till stånd en sådan utveckling. Tekniken kan bidra till att lösa problemen. Vårt yttersta mål: Att miljöinnovation skall prägla alla delar av näringslivet. På så sätt kommer vi att kunna lösa många av de miljöproblem som vi står inför i dag. Genom lämpliga åtgärder, t.ex. ekonomiskt stöd eller reglering kan vi stödja miljöinnovation och styra marknadskrafterna i riktning mot en världsledande ekonomi som är både konkurrenskraftig och miljövänlig.

Miljöinnovation har blivit en hörnsten i EU:s politik

I den förnyade Lissabonstrategin fastställs att det finns en ”betydande ekonomisk, miljömässig och sysselsättningsmässig potential” i miljöteknik⁵. Rådets vårmöte 2006 förespråkade åtgärder för att ”kraftfullt främja och sprida miljöinnovationer och miljöteknik”⁶. I EU:s förnyade strategi för hållbar utveckling anges att handlingsplanen för miljöteknik är en förutsättning för arbetet avseende klimatförändringar, ren energi och hållbar konsumtion och produktion⁷. Det planerade europeiska tekniska institutet väntas högprioritera miljöfrågor⁸.

Ordförandeskapen betonar behovet av miljöinnovation

Miljöinnovation har också förts fram av rådets ordförandeskap. Under Förenade kungarikets och Österrikes ordförandeskap fastställdes att miljöinnovation och miljöteknik hade stor betydelse för tillväxt och sysselsättning. Det finska ordförandeskapet förespråkade ”den nya generationens miljöpolitik”, som bygger på miljöeffektivitet och miljöinnovation⁹. Det nuvarande tyska ordförandeskapet efterlyser en ”ny giv” för miljö, ekonomi och sysselsättning¹⁰.

Lägesrapporter och prioriteringar inför framtiden.

EU:s handlingsplan för miljöteknik¹¹ **syftar till att främja miljöinnovation och införandet av miljöteknik i stor skala**. Planen, som lades fram 2004, omfattar åtgärder att vidta på europeisk nivå, av medlemsstaterna och av andra berörda parter. En första rapport offentliggjordes 2005¹². I den här rapporten

- skisseras tendenser och utveckling,
- beskrivs läget i fråga om genomförandet av planen, och
- rekommenderas prioriterade områden för framtida åtgärder.

⁴ Miljöinnovation betyder varje innovation som gagnar miljön – vilket omfattar teknisk innovation, processinnovation och innovativt företagande.

⁵ KOM(2005) 330 slutlig.

⁶ Rådets dokument nr 7775/06.

⁷ Rådets dokument nr 10117/06.

⁸ ec.europa.eu/education/policies/educ/eit/index_en.html

⁹ Ordförandeskapets slutsatser, juli 2006, Åbo, Finland.

¹⁰ Ecological Industry Policy, Memorandum for a "New Deal". Tysklands miljöministerium (2006).

¹¹ KOM (2004) 38 slutlig.

¹² KOM(2005) 16 slutlig.

2. TENDENSER OCH UTVECKLING

Miljöinnovation och miljöbestämmelser

De europeiska företagens potential för miljöinnovation är undervärderad. Det är styrkt att väl utformad lagstiftning fungerar som en drivkraft för innovation och miljöteknik, vilket i sin tur kan hjälpa företagen att minska sina kostnader avsevärt¹³. Ett fullständigt genomförande av EU-lagstiftning avseende ekodesign, IPPC, WEEE-direktivet och RoHS-direktivet kommer att leda till mer miljöinnovation i framtiden.

Miljöindustrin bidrar till ekonomi och sysselsättning i EU

Den europeiska miljöindustrin utgör en betydande och snabbt växande andel av EU-ekonomin och står nu för 2,1 % av EU:s BNP¹⁴. Miljöindustrin omfattar till exempel kontroll av luftföroreningar, hantering av avloppsvatten, avfallshantering, marksanering, förnybar energi och återvinning. Miljöindustri och miljötjänster ger 3,5 miljoner heltidsarbeten. Omkring 75 % är i arbetskraftsintensiva sektorer som vattenförvaltning och avfallshantering.

Stark tillväxt

Flera sektorer, både i Europa och globalt, har en starkt tillväxt. När det gäller anläggning av vindkraftverk har ökningen varit 20-25 % de senaste fem åren¹⁵. Den globala marknaden för solcellsteknik väntas öka med 25-35 % i framtiden¹⁶ och vattenförvaltningen verkas öka med 6 % per år under de närmaste tio åren¹⁷. Sektorn för återvinning av fast avfall har ökat med 4,5 % per år under perioden 2000-2004¹⁸.

Stark global ställning

De europeiska företagen inom miljösektorn har en stark ställning globalt. EU beräknas inneha 1/3 av miljöindustrimarknaden¹⁹. Dow Jones Sustainability index visar att det är europeiska företag som är de mest hållbara i 13 av 18 viktiga ekonomiska sektorer²⁰.

De finansiella investeringarna ökar

Ett riskkapital på nästan 2 miljarder euro investerades i ren teknik under 2003-2006, dvs. 10 % av allt riskkapital i Europa²¹. Investeringarna görs i allt högre grad av etablerade företag²². Inom banksektorn har andelen hållbara och socialt ansvarsfulla investeringar ökat avsevärt på senare år²³. På EU-nivå har Europeiska investeringsbanken (EIB) inrättat CFFF (Climate Change Financing Facility) som är en finansieringsmekanism på en miljard euro.

Men det återstår mycket att göra för att uppnå miljövinster av den omfattning som krävs

¹³ Innovation Dynamics Induced by Environmental Policy (2006) och Ex-post estimates of costs to business of EU environmental legislation (2006).

¹⁴ Eco-industry, its size, employment perspectives and barriers to growth in an enlarged EU (2006).

¹⁵ *Wind Force 10* GWEC (2005).

¹⁶ *Solar Generation* EPIA (2006).

¹⁷ Environment, Innovation, Employment. Tysklands miljöministerium (2006).

¹⁸ European Business Facts and Figures 2005.

¹⁹ Analysis of the EU Eco-industries, their employment and export potential. ECOTECH (2002).

²⁰ Dow Jones Sustainability Indexes Annual Review (2006).

²¹ European Cleantech Investment Report (2006).

²² Cleantech goes global, Environmental Finance (June 2006).

²³ European SRI Study – 2006. European Social Investment Forum.

Alla dessa positiva tecken står i bjärt kontrast till miljösituationen. Det finns många indikationer på att läget är allvarligt, bland annat följande:

- Klimatförändringens risker och nivån på utsläppen av växthusgaser samt problemet med att uppnå Kyotomålen inom EU²⁴.
- Luftkvaliteten i Europa har visserligen förbättrats stadigt²⁵, men luftföroreningarna kostar Europa 750 000 förlorade levnadsår varje år²⁶.
- Genom överkonsumtion av naturresurser urholkas ekosystemen i en takt som inte är hållbar²⁷.

Det finns ett akut behov av omedelbara systemetiska åtgärder i bred skala.

För att miljösituationen skall kunna påverkas märkbart – på relativt kort sikt – **krävs att miljöteknik införs och sprids i betydligt större omfattning på EU-nivå och globalt.** Miljöinnovation måste bli den dominerande innovationstypen i Europa och upphöjas till en norm som skall uppfyllas i hela ekonomin. **Vi har inte tid att vara självbelåtna.**

3. LÄGET I FRÅGA OM GENOMFÖRANDET AV PLANEN

Framstegen beskrivs i förhållande till de centrala delarna av planen.

3.1. FRÅN FORSKNING TILL MARKNAD

Öka och fokusera satsningarna på forskning och demonstration.

Sedan handlingsplanen för miljöteknik lanserades har omkring 1,4 miljarder euro satsats på miljöteknikprojekt inom sjätte miljöhandlingsprogrammet. Inom sjunde ramprogrammet beräknar man att upp till 30 % av budgeten på 32 miljarder euro kommer att gå till miljöteknik, bl.a. vätgas och bränsleceller, rena produktionsprocesser, alternativa energikällor, koldioxidbindning, biobränslen och bioraffinaderier, energieffektivitet, informationsteknik för hållbar tillväxt, rena och effektiva transporter, vattenteknik, markförvaltning och avfallshantering samt miljövänliga material.

Inrätta teknikplattformar

Över 30 teknikplattformar har inrättats. För flera av dem ingår miljöteknik²⁸. Några plattformar avser att genomföra en del av sin verksamhet i form av gemensamma teknikinitiativ genom skapandet av offentlig-privata partnerskap.

Teknikverifiering

Arbetet med ett system för verifiering av miljöteknik (*Environmental Technologies Verification System*) fortskrider. En del tyder på att bristen på verifiering fortfarande hämmar

²⁴ Greenhouse gas emissions trends and projections in Europe 2006. EEA (2006).

²⁵ LRTAP Convention Emission Inventory 1990-2004. EEA (2006).

²⁶ Health Aspects of Air Pollution WHO (2004).

²⁷ KOM(2006) 216 slutlig.

²⁸ cordis.europa.eu/technology-platforms

tillgången till ny miljöteknik²⁹. Inom flera forskningsprojekt³⁰ håller man för närvarande på med att utarbeta grunderna för ett system inom områden som vattenrening, marksanering och luftförorening. Man planerar bland annat att ta fram testprotokoll för sådan teknik. En marknadsundersökning håller på att genomföras för att kartlägga lämpliga tillämpningsområden³¹. Man kommer inom LIFE-programmet att göra ett pilotförsök med ett verifieringssystem som bygger på 10-15 olika typer av teknik.

Mot en strategisk energiteknikplan för Europa

Den strategiska planen för energiteknik³², som nyligen antogs, syftar till att få ner kostnaderna för ren energi och föra fram EU:s energiteknikföretag till en tätposition inom den snabbt växande sektorn för koldioxidsnål teknik. Planen innehåller en kartläggning av teknik där EU måste mobilisera resurser och påskynda utvecklingen och spridningen.

3.2. FÖRBÄTTRADE MARKNADSVILLKOR

Prestandamål

Undersökningar har gjorts för att inrätta ett system med prestandamål inom EU. Man har bland annat gjort en analys av det japanska programmet ”Top-Runner”³³, prestandamål för processer³⁴ och ett pilotprojekt som omfattar produktgrupperna cement, fönster, däck, gödselbehandling och textil. På grundval av det arbetet kommer ett offentligt samråd att genomföras för att kartlägga vad som är de bästa operativa förutsättningarna för systemet, inbegripet hur man kan använda sig av miljömärkning, energimärkning³⁵ och benchmarking av produkter.

Mobilisering av finansieringsinstrument

Några viktiga finansieringskällor i dag är följande:

- Programmet för konkurrenskraft och innovation

433 miljoner euro har avsatts till främjande av miljöinnovation inom programverksamheterna entreprenörskap och innovation.

Omkring 228 miljoner euro kommer att avsättas för finansieringsinstrument, i synnerhet **instrumentet för tillväxt och innovation**, som förvaltas av Europeiska investeringsfonden (EIF) och som kommer att medfinansiera riskkapitalfonder för miljöinnovation, med 205 miljoner euro till marknadsintroduktionsprojekt och nätverk. 728 miljoner euro kommer att satsas på energieffektivitet och förnybar energi.

²⁹ *Environmental Innovation - bridging the gap between environmental necessity and economic opportunity* (DTI 2006).

³⁰ www.promote-etv.org; www.est-testnet.net; www.eurodemo.info

³¹ A market survey of companies on the potential of an EU wide verification system IPTS (under arbete).

³² KOM(2006) 847. KOM(2007) 1 slutlig.

³³ The Top Runner Programme in Japan – its effectiveness and implication for the EU, Naturvårdsverket (november 2005).

³⁴ Performance Targets in Production Processes, IPTS (ännu ej offentliggjord).

³⁵ Direktiv 92/75/EG och 2005/32/EG.

- Europeiska investeringsbanken (EIB)

Europeiska investeringsbanken och kommissionen håller på att utveckla ett gemensamt **finansieringsinstrument för riskdelning**. Syftet är att förbättra tillgången till skuldfinansiering för privat och offentlig forskning med högriskprofil. Två miljarder euro kommer att avsättas för projekt som omfattas av sjunde ramprogrammets teman, och genom denna mekanism kommer Europeiska investeringsbanken att kunna bevilja lån upp till tio miljarder euro.

- Satsning inom sammanhållningspolitiken

För närvarande avsätts omkring 21 % av strukturfonderna till innovation, och kommissionen har uppmanat medlemsstaterna att öka denna andel under den nya programperioden. Miljöinnovation, förnybar energi, energieffektivitet och rena transporter i tätorter är områden som prioriteras inom sammanhållningspolitiken (2007-13). Gemenskapens strategiska riktlinjer för sammanhållningen riktar ljuset mot att företagen bör investera i miljöinnovation för att klara sig bra i framtiden³⁶.

- LIFE

Miljöprogrammet LIFE har sedan 1992 medfinansierat omkring 2 750 innovativa pilotprojekt inriktade på demonstration, till en total summa av över 2,6 miljarder euro. Omkring två tredjedelar av investeringarna gick till projekt för att främja miljöteknik³⁷.

Marknadsbaserade instrument

Kommissionen har nyligen antagit en grönbok om marknadsbaserade styrmedel³⁸. Den innehåller en översikt över kostnadseffektiva styrmedel (som skatter på energi, transporter och andra utsläppskällor och en mer omfattande användning av system för handel med utsläppsrätter), som skulle kunna användas vid sidan av reglering och ekonomiska incitament. Grönboken är också tänkt att främja en diskussion om användningen av sådana instrument på gemenskapsnivå och nationell nivå.

Översyn av statligt stöd

Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation har antagits. Där fastställs under vilka förutsättningar medlemsstaterna får ge statligt stöd till forskning, utveckling och innovation. I rambestämmelserna nämns uttryckligen miljöinnovation³⁹. Riktlinjer för statligt stöd avseende riskkapital för små och medelstora företag har också antagits. Dessutom håller man för närvarande att göra en översyn av riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd. Översynen kommer även att omfatta stödet till företag som avser att investera i miljöteknik.

³⁶ Rådets förordning 1083/2006, rådets beslut 2006/702/EG.

³⁷ ec.europa.eu/environment/life

³⁸ KOM(2007) 140 slutlig.

³⁹ ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/rdi_en.pdf

Miljövänlig upphandling

Flera medlemsstater har börjat genomföra handlingsplaner för miljövänlig upphandling – andra är på väg att göra det. Kommissionens handbok om miljövänlig upphandling har fått stor spridning på alla EU-språk. Det finns en ny webbplats som innehåller fungerande tillvägagångssätt och nationella strategier för miljövänlig upphandling. Man håller på att utarbeta en webbaserad verktygslåda som skall innehålla rättslig och finansiell vägledning för tjänstemän som sysslar med upphandling⁴⁰.

Upplysningsåtgärder

Det finns en ny webbplats och ett nytt nyhetsbrev som behandlar handlingsplanen för miljöteknik. Dessa innehåller nyheter, utveckling på det politiska området, lovande arbetsmetoder i medlemsstaterna samt olika exempel på miljöinnovation⁴¹.

3.3. GLOBALA ÅTGÄRDER

Globala finansieringsmöjligheter

EU:s tematiska program för miljö och hållbar förvaltning av naturresurser⁴² omfattar uppfyllandet av miljönormer, hållbar konsumtion och produktion, och kan främja miljöteknik. Den globala fonden för energieffektivitet och förnybar energi (GEEREF)⁴³ kommer att tillhandahålla såddkapital för projekt som avser förnybar energi i olika regioner. Europeiska investeringsbanken och kommissionen håller för närvarande på att undersöka möjligheterna för samarbete om detta. EIB:s finansieringsmekanism CCFE kommer också att möjliggöra viss finansiering för projekt globalt.

Ansvarstagande investeringar och handel

I samband med Världshandelsorganisationens förhandlingar om multilateral liberalisering av handeln (Doha-utvecklingsrundan) har kommissionen varit en pådrivande kraft i strävan att minska eller avskaffa tullar och att avskaffa andra hinder i handeln med miljöprodukter, miljöteknik och miljötjänster. Kommissionen håller också på att ta ställning till om det är möjligt att påskynda en sådan utveckling genom regionala frihandelsavtal, som kommer att förhandlas fram under de närmaste åren med några av Europas viktigaste handelspartner, i synnerhet i Asien.

3.4. SAMORDNING

Utbyte av lovande tillvägagångssätt: De nationella färdplanerna inom ramen för handlingsplanen för miljöteknik

21 medlemsstater och Norge har utarbetat färdplaner för genomförande av handlingsplanen för miljöteknik. Dessa färdplaner är offentliga och innehåller mycket uppgifter om program, system och exempel på lovande tillvägagångssätt i medlemsstaterna⁴⁴. En analys av

⁴⁰ Se <http://ec.europa.eu/environment/gpp>

⁴¹ ec.europa.eu/environment/etap

⁴² ec.europa.eu/development/body/theme/environment/ENRTP.htm

⁴³ KOM(2006) 583.

⁴⁴ ec.europa.eu/environment/etap/roadmaps_en.htm

färdplanen visar att flera lovande system har införts av medlemsstater och att det är möjligt att bygga vidare på dessa och dra lärdom av dem i hela EU (se bilagan). Några exempel är följande:

- Tysklands system för inmatningspriser har i hög grad bidragit till att ge en skjuts åt användningen av förnybar energi – och flera medlemsstater har infört liknande system.
- I Italien finns det nationella bestämmelser som innebär att 30 % av de varor som upphandlas av myndigheter skall komma från återvunnet material.
- Nationell och regional politik i Spanien har drivit på användningen av solenergi, genom ett antal samordnade åtgärder.
- Förenade kungarikets National Industrial Symbiosis Programme syftar till att minska avfallet med en miljon ton per region och år, genom ett förmedlingssystem för företag.
- Det finns flera olika finansiella system för att främja miljöinnovation, till exempel har sådana införts i Nederländerna, Danmark, Finland och Sverige.

Berörda parter deltagande Forumet för miljöinnovation

Forumet för miljöinnovation ger en plattform där aktörer kan mötas, bilda nätverk och föreslå framtida åtgärder. Forumets första möte ägde rum i Poznan, Polen. Ämnet för detta möte var ”finansiering av miljöinnovation”. Forumet kommer att äga rum två gånger om året och behandla relevanta ämnen⁴⁵.

4. FRÅGOR OCH PRIORITERINGAR FÖR FRAMTIDEN

Öka spridningen – öka efterfrågan

För att få den genomslagskraft som krävs måste miljöinnovation införlivas i all affärs- och industriverksamhet. Om några märkbara positiva effekter skall uppnås måste införandet och användningen av miljöteknik ske i betydligt snabbare takt. Stora miljövinster kan uppnås genom användning av sådan miljöteknik som redan finns ute på marknaden, men problemet är att mycket sådan teknik fortfarande är begränsad till nischmarknader. Ett exempel är lågenergiglödlampan, vars marknadsandel fortfarande är mindre än 3 % av den europeiska marknaden för glödlampor⁴⁶. ***Nya drivkrafter måste skapas för att uppmuntra spridningen och användningen av miljöinnovation i stor skala.***

I Aho-rapporten om skapandet av ett innovativt Europa⁴⁷, det nyligen offentliggjorda meddelandet om innovation⁴⁸ och på andra ställen⁴⁹ förespråkas **efterfrågedriven innovation (demand pull)** för att främja innovation. ”Pionjärmarknader” kan också stimulera

⁴⁵ ec.europa.eu/environment/etap/forum_en.htm

⁴⁶ *Residential Lighting Consumption and Saving Potential in the Enlarged EU*, JRC (2006).

⁴⁷ *Creating an Innovative Europe*. Europeiska kommissionen, EUR22005 (2006).

⁴⁸ KOM(2006) 502 slutlig.

⁴⁹ *A Will to Compete: a competitive, clean and clever Europe* (2006).

efterfrågan^{50 51}. Analysen av de nationella färdplanerna (se bilagan) visar att FoU-åtgärder som avser miljöteknik systematiskt genomförs i nästan alla medlemsstater, medan åtgärderna för att öka efterfrågan genomförs på ett betydligt mindre systematiskt sätt.

Det krävs systematisk och samordnad verksamhet i efterfrågeledet. Intensifierade åtgärder krävs både vad gäller miljövänlig offentlig upphandling, marknadsbaserade instrument, finansiering för företag som övergår till miljövänlig teknik och upplysningsåtgärder riktade mot företag och konsumenter. Dessa åtgärder kan öka efterfrågan på både EU-nivå och i medlemsstaterna och bidra till att miljöteknik och miljöprodukter inte längre upplevs som exotiska.

Kommissionen och medlemsstaterna bör aktivt fortsätta och intensifiera de åtgärder enligt handlingsplanen för miljöteknik som skapar efterfrågan på ett systematiskt och samordnat sätt⁵²:

4.1. Ytterligare miljövänlig upphandling

Det finns ganska stora skillnader mellan upphandling inom offentlig och privat sektor – men båda sektorerna kan visa vägen i köpbeteende och påverka spridningen.

- Offentliga sektorns upphandling står för omkring 16 % av BNP i EU. Mycket arbete har gjorts och nu måste det genomföras rent praktiskt i hela Europa.
- Privata sektorns upphandling är också omfattande, men den styrs inte av några övergripande regler. Stora företag påverkar och skapar efterfrågan i sina leverantörskedjor.
- **Åtgärd:** Att bygga vidare på det arbete som redan gjorts och påskynda införandet av miljövänlig offentlig upphandling. Sprida mallar för kravspecifikationer. Utarbeta ett meddelande om offentlig upphandling under 2007, fastställa (frivilliga) *mål* och ge vägledning om indikatorer och benchmarking.
- **Åtgärd:** EU och medlemsstaterna: Berörda parter utvecklar strategier för upphandling inom den privata sektorn.

4.2. Mobilisera större finansiella investeringar

Finanssektorn (banker, försäkringsbolag, pensionsfonder, investerare) kan mer aktivt driva på användningen av miljöteknik i företag och industri. Fokuseringen på miljöinnovation inom sammanhållningspolitiken, Europeiska investeringsbankens och Europeiska investeringsfondens initiativ och inrättandet av programmet för konkurrenskraft och innovation är alla steg i den här riktningen. Åtgärder som syftar till ett utbyte av goda arbetsmetoder och till att engagera de stora finansieringsinstituten i Europa och internationellt skulle kunna stärkas.

⁵⁰ European Competitiveness Report. SEK(2006) 1467/2.

⁵¹ Rådet (konkurrens), 15717/06, december 2006.

⁵² På grundval av resultaten från grönboken om marknadsbaserade instrument kan ytterligare åtgärder komma att vidtas.

- **Åtgärd:** Att genomföra EU:s finansiella instrument. Att använda gemenskapens finansiella resurser för att åstadkomma ytterligare finansiella åtaganden. Att samla de viktigaste finansieringsinstituten. Att främja riktlinjer och mål för finansiella investeringar i miljöinnovation.

4.3. Utveckla system för teknikverifiering och prestandamål

Standarder kan ge prestandamål och skapa förtroende på marknaden. Verifieringssystem kan ge marknaden tillförlitliga mått på miljöprestandan. Prestandamål som fastställs för produktgrupper kan leda till bättre miljöprestanda. Stordriftsfördelar kan uppnås om system med prestandamål driver fram produkter i en hel sektor. Man håller för närvarande på att utreda kopplingar mellan prestandamål och miljömärkning. Detta ger en möjlighet att uppgradera de nuvarande märkningskriterierna för produkter och tjänster, som t.ex. miljömärkningen, energimärkningen och Energy Star-märkningen och hålla jämna steg med den internationella utvecklingen av liknande system.

- **Åtgärd:** Att slutföra undersökningar med sikte på införandet av både teknikverifiering och prestandamål. Att genomföra och slutföra pilotprojekt. Att undersöka kopplingar till miljömärkningssystem. Att förbereda lagstiftningsförslag om miljöteknikverifiering (2008) och ett meddelande om system för prestandamål (2008). Att revidera och uppdatera de nuvarande märkningssystemen. Att hålla jämn takt med utvecklingen av internationella system.

4.4. Bygga vidare på lovande tillvägagångssätt i medlemsstaterna

De nationella färdplanerna visar tydligt att många lovande strategier för att främja miljöinnovation håller på att införas. Det finns stora möjligheter att dra lärdom av och bygga vidare på dessa system, i synnerhet sådana som ökar efterfrågan. Ett sätt att *främja miljöinnovationsstrategier* skulle kunna vara benchmarking och spridning av de mest effektiva nationella systemen. På så sätt skulle medlemsstaterna kunna få nya kunskaper och anpassa och tillämpa liknande strategier, vilket kan skapa multiplikatoreffekter i hela Europa.

- **Åtgärd:** Att under 2007 gå in i en inledande fas då medlemsstaterna skall föreslå fungerande system och utbyta erfarenheter. Utarbeta regler för genomförandet av ett system i full skala under 2008.

4.5. Fokus på sektorer där vinsterna är stora

På kort sikt åstadkoms mest om man fokuserar *på sektorer* där stora miljövinster kan göras snabbt (strategin att ”plocka de lågt hängande frukterna”). Detta innebär att man fokuserar på de sektorer där miljöinnovation, miljöteknik och förbättrade produkter, processer och tjänster kan ge stora miljövinster. Exempel på sådana sektorer är

- byggnader,
- livsmedel,
- privata transporter, och
- sektorn för återvinning och hantering av avloppsvatten.

Undersökningar visar att produkter i de första tre sektorerna har störst miljöeffekter⁵³. Andra undersökningar visar att dessa sektorer också har potential för hållbar tillväxt⁵⁴. Exempelvis är hållbar byggverksamhet nu föremål för ett gemensamt initiativ från medlemsstaterna⁵⁵.

Instrumenten för forskningsfinansiering, miljövänlig upphandling, prestandakrav, finansiering, lovande nationella tillvägagångssätt och optimering av de rättsliga villkoren, skulle kunna användas för att främja miljöinnovation inom dessa sektorer. Man skulle också kunna använda dessa tillvägagångssätt för att påverka bildandet av *pionjärmarknader* där miljöinnovation kan få betydelse, såsom anges i kommissionens meddelande om innovation.

- **Åtgärd:** Att under 2007 börja kartlägga nyckelsektorer där EU-teknik och EU-produkter kan bli världsledande och ge höga miljövinster och ekonomiska vinster.

Utveckla stödåtgärder

Vid sidan av de fem åtgärderna för att öka efterfrågan krävs stöd av en mer allmän art.

4.6. En strategisk kunskapsresurs om miljöinnovation

Det finns ett stort behov av tillförlitliga analyser av tendenserna inom området miljöinnovation. Om Europeiska offentliga organ, berörda företag och finansiärer får tillgång till en sammanställning av *strategiska kunskaper* när de behöver det, kan detta främja ytterligare tillväxt och investeringar⁵⁶. Kommissionens tjänstegrenar håller på att analysera hur man på ett effektivt sätt kan samla in, sammanställa och förmedla sådan kunskap. Man tittar särskilt på genomförbarheten för ett ”observationsnätverk” för miljöinnovation, som skulle bygga vidare på befintliga projekt och nätverk och kunde omfatta några av de viktigaste observationsinstituterna i Europa.

- **Åtgärd:** Att säkerställa en effektiv, strategisk kunskapsresurs för miljöinnovation, som kan tillhandahålla relevant statistik och kartlägga nya tendenser och globala affärsmöjligheter.

4.7. Främja medvetenhet och aktivt deltagande

En viktig aspekt av arbetet med att öka medvetenheten är att främja ett aktivt deltagande av konsumenter och företag. Inrättandet av det europeiska forumet för miljöinnovation är bara ett litet steg i den här riktningen. Liknande verksamhet kan genomföras på regional, nationell och internationell nivå.

- **Åtgärd:** Att tillsammans med medlemsstaterna fastställa åtgärder inom ramen för LIFE+. Att utöka kommunikationen på EU-nivå. Att fortsätta att driva det europeiska forumet och utvidga deltagandet. Att främja miljöinnovation internationellt.

⁵³ EIPRO (Environmental Impact of Products) och IMPRO tittar på olika sätt att minska dessa effekter. Studierna bygger på livscykelanalyser. Exempelvis innefattar ”Byggnader” nybyggnation, underhåll, reparationer och rivning. Här används begreppet ”byggnader” i stället för ”bostäder”. Detta omfattar möbler, hushållsapparater och energi som används för sådant som uppvärmning och varmvatten

⁵⁴ www.popa-ctda.net; www.ectp.org

⁵⁵ www.ukswedensustainability.org

⁵⁶ IKT-observationsorganet tillhandahåller en liknande tjänst: www.eito.com

4.8. Dra nytta av forskning

Resultaten kan optimeras om man i än högre grad kanaliserar och drar nytta av forskningen inom ramen för sjunde ramprogrammet genom att se till att forskningsämnen, teknikplattformar, framväxande pionjärmarknader och reglering samverkar. Forskning om metoderna för teknikutvärdering kan också bidra till att förbättra framtidens verifierings- och standardiseringssystem. Det finns möjligheter att främja mer forskning om miljöteknik på internationell nivå.

- **Åtgärd:** Att kanalisera framtida forskningsämnen (2007-13) på grundval av handlingsplanens prioriteringar och framtida pionjärmarknader där miljöinnovation har betydelse.

5. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERADE ÅTGÄRDER FÖR FRAMTIDEN

Stora framsteg har gjorts – men ännu mer återstår att göra. För att klara våra globala utmaningar på miljöområdet, få miljöinnovation att ge storskaliga miljövinster och ekonomiska vinster och se till att Europa utnyttjar de möjligheter som finns ***måste man se till att all verksamhet intensifieras och genomförs i ny skala, med betydligt starkare tonvikt på efterfrågan.*** Som sammanfattning kan sägas att fokus ligger på fem åtgärder som ökar efterfrågan, och tre stödåtgärder.

ÖKA EFTERFRÅGAN:

- Att främja miljövänlig upphandling.
- Att mobilisera mer investeringar.
- Att inrätta system för teknikverifiering och prestandamål.
- Att bygga vidare på lovande tillvägagångssätt i medlemsstaterna.
- Att fokusera på sektorer där vinsterna är stora.

STÖDÅTGÄRDER

- Att skapa en strategisk kunskapsresurs för miljöinnovation.
- Att främja medvetenhet och aktivt deltagande.
- Att dra nytta av forskning.